

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institvtionvm// Ad Vniversvm// Ivs Pontificivm, Sive//
Canonicvm, Libri Qvatvor**

Lancellotti, Giovanni Paolo

Basileae, 1566

xvii. De construendis, consecra[n]dis, & reparandis Ecclesijs & Altaribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61756](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61756)

DE REBUS SACRIS,
sanctis, & religiosis,

TITVLVS XVII.

Titulus sequens solum subordinat sequentia ad precedentia. h. d.

Acramentorum breuiter explicato tractatu, illorumque lectione, ac natura cognitis, transeamus iam ad res sacras & sanctas, quales sunt Ecclesie, Altaria, Sanctorum in his conditione reliquæ, vasa, vestes, & similia ad diuinum cultum principaliter comparata. Paulò mox & de religiosis dicturi, vt sunt, religiosæ domus, xenodochia, cœmeteria, & sepulturæ.

DE CONSTRVENDIS,
consecrandis, & reparan-
dis Ecclesijs, & Al-
taribus,

TITVLVS XVIII.

Non licet celebrare, nisi in templis consecratis, nisi ex priuilegio, uel ex causa necessitatis. h. d.

*a can. re-
cle-
sia. de cose.
distin. 1.*

Ecclesiam^a hoc loco accipimus non tam Christianorū multitudinem, fideliumq; congregationem, quàm manufactum ipsum templum Dei, & orationis domum, ab eo quod continetur eius quod continet sumpta denominatione. Sicut ergo nō alij^b, quàm sacriati Deo sacerdotes, sacramenta ministrare debent: sic non in alijs, quàm in Domino cōsecratis locis, cū

*b can. sicut nō
alij. et can.
1. ibi, ea
quæ de con-
secr. dist. 1.*

suis altaribus, vasis, vestibus, & reliquis ad diuinū cultum explendum utensilibus, itidē cōsecratis, sacrificia offerre licet: nisi quis super hoc speciali sit priuilegio munitus, vel summa coegerit necessitas: vt pote^c, quæ combusta sit Ecclesia: quo casu, donec illa restauretur, in cappellis cū sacrata tabula celebrari poterit.

*c can. concedi-
mus. de con-
sec. distin. 1.*

Cōstitutis in itinere, licet celebrare sub Dio, & celebrans in priuatis domibus est deponendus. h. d.

In itinere^d quoq; cōstitutis, Ecclesia non reperta, sub Dio, siue in tentorijs, si tabula altaris, cæteraque sacra ministeria adfuerint, missarū solennia celebrari permittendum erit: alioqui si quis in oratorijs^e intra priuatas domos cōstitutis, sine cōsensu Episcopi hoc facere ausus fuerit, deponendus erit.

*d can. conce-
dimus. uerf.
in itinere.
de consecr.
distin. 1.*

Episcopus ex crescentibus fidelibus, nouam ecclesiam construere potest, & unam in plures diuidere. h. d.

Construuntur autem Ecclesie, vel ob incrementum populi, vel ob commoditatem plebiū, vel certæ vniuersitatis intuitu, aut in pastoralis dignitatis priuilegium. Ob incrementū populi tunc noua cōstituenda est Ecclesia, cū certis in regionibus adeo multitudo fidelium excreuit, vt illorum curæ vnica sit impar Ecclesia. Sicut^f enim earatione vnus Episcopatus in duos

*e cā. clericos.
de consecr.
distin. 1.*

*f can. prece-
pimus. d. 1.
c. 16. q. 1.*

duos, Antistitis accedēte volūta
te, diuidi potest: sic etiā Episco
pus de baptismalibus, & paro
chialibus Ecclesijs, Rectorū ac
cedente cōsensu, facere potest:
quod cū factū fuerit, illa pars
populi, quæ nouis ecclesijs sup
ponitur, à iure prioris Ecclesiæ
absoluetur.

*Plures baptismales Ecclesiæ non debent fie
ri sub una terminatione, & terminationis con
trouersia dirimenda est iudicio plebium, ue
sorte. h. d.*

*can. plures
baptisma
les. 16. q. 1.* Plures tamen baptismales
Ecclesias in vna terminatione
facere non poterit. Quòd si de
terminatione duarū matricum
Ecclesiarum contentio fuerit,
plebes vtrarumque discernent:
quòd si non cōuenerint, Dei iu
dicio controuersia discernetur.

*Non est peruerus Episcopus fabricans Ecce
siam, licet iurauerit non alienare Ecclesiasti
ca. h. d.*

*cap. si. ext.
de eccles. æ
dific.* Nec quicquā Episcopo ob
stiterit, quòd de rebus Ecclesiæ
non alienandis iurauerit: nam
& tali non obstante iuramēto,
populo indigēti super basilica
rum institutione salubriter pro
uidere poterit, & debebit.

*Ob commoditatem plebium noua ecclesia
ædificari potest, quæ tamen matriçi honorem
exhibere debet. h. d.*

*cap. ad audi
entiam. el. 1.
ext. de ecc
ædific.* Plebium commoditas tunc
nouam ædificare suadet Ecce
siam, cū parochianorū pars a
deo distat à veteri, vt certis tem

poribus non sine magna diffi
cultate, & periculo illam adire,
& ibi congruis temporibus di
uinis interesse, & sacramēta per
cipere possint: quo quidem ca
su maximè si ministro commo
dè pro substētatione sua proui
deri possit, noua quidē erit Ec
clesia construenda, sed à filiali
matriçi Ecclesiæ pro facultate
loci competēs honor exhiben
dus erit.

*Vniuersitatis intuitu potest noua ecclesia
ædificari, utputà pro leprosis. h. d.*

Vniuersitatis intuitu noua
Ecclesia ædificari permittitur:
veluti cū plures simul lepro
si sub cōmuni vita congregati
fuerint. Ijs enim, quòd Ecclesia
cum cœmeterio, & quòd pro
prio gaudere valeāt priuilegio,
permittendum erit. Cauebūt ta
mē hi, vt iniuriosi veteribus Ec
clesijs de Iure parochiali nequa
quam existant. Nēc enim quòd
eis ob pietatē indulgetur, ad a
liorum iniuriam flecti cōuenit.

*Episcopo cōceditur pro sepultura propria
Ecclesiam ædificare, aut nouum monasterium
construere. h. d.*

Episcopo quoque in sua pa
rochia nouam Ecclesiam ædifi
care permittitur. Sed multū in
tererit, Ecclesiam monasticis in
formandā regulis construat, an
verò ex alia causa, & fortè pro
pprijs erigere velit sepulturis:
cū primo casu eandem ex re
bus Ecclesiæ, cui præsidet, vsq;

*d cap. 2. ext.
de eccle. æ
dific.*

*e can. bonæ
rei pen. 12.
q. 2. et cap.
pen. ext. de
donatio.*

ad quinquagesimā tantum parrem dotare debeat: secundo vero non amplius, quam centēnam conferre licebit, ea quoque adhibita cautela, ut vnā tantummodò ex his duabus remunerationem eligat.

Quæ seruari debent in construenda ecclesia, uel consecranda, & quòd ecclesia indotata consecrari non debet. h. d.

Quacunque tamen ex causa noua extruenda sit Ecclesia, ob seruandum est in primis, ut ciuitatis Episcopus^a, sine cuius assensu id inchoari non debet, ad locum veniat, in quo crucē ipse figet, & publicè atrium designabit, nec illam antea patietur ædificari, aut munus impendet consecrationis, quàm dotē basilicæ, & obsequium ipsius per donationem chartula confirmatam accipiat, quæ ad luminaria, & ad custodiam, & custodum stipendia, sufficere valeat.

Construenti nouam Ecclesiam, potest nouum opus nunciari. h. d.

cap. 1. & seq. extr. de noui oper. nunciat. Sed^b si quis, dum noua construitur Ecclesia, aut proprium ius imminui, aut sibi quoquo modo noceri existimet, noui operis nunciatione consulere sibi poterit: postquam si legitima non sit impetrata remissio, quicquid ædificatum fuerit, siue illud iure, siue iniuria, omnino nõ ædificantium impensis de-

struendum erit, negociumque ipsum secundum legum & canonum statuta terminabitur.

Qui præter Episcopi consensum Ecclesiam construat, facit iacturam iuris patronatus. h. d.

Diuersum statuetur in ea, que præter Episcopi consensum constructa fuerit: hæc enim si nemi ni nocet, destruenda quidem non erit, sed ob superioris neglectum excluso iure patronatus cum dotibus suis Episcopalibus iuribus applicabitur.

Ecclesia debet, quanto potest citius, consecrari. h. d.

Basilica igitur legitimè extructa non antè sacris est deputanda * mysterijs, quàm munus cō * ministris, forte. consecrationis acceperit: quod, ne qua diuino cultui offeratur mora, quanto poterit citius^c, conficiendum erit.

Ecclesia consecranda est ab episcopo, qui prius baptizauit incolas regionis, ubi constructa est. h. d.

Et^d si dubitetur à quo dedicanda sit, illud exquiri oportebit, cuius ciuitatis Episcopus, antequam fundaretur, incolas baptizauerit, & ad cuius consignationem sub annua deuotione concurrerint: atque is etiam ad consecrationem vocandus erit.

Ecclesia semel consecrata, nõ debet amplius consecrari nec dicitur iteratum, quod ignoratur semel factum. h. d.

Ec-

a *can. ecclesiis* *semel. de cō*
secre. dist. 1. Ecclesiæ^a autem, vel altari se-
mel Deo consecratis, nō debet
iterum consecratio adhiberi:
quia velut infans à sacerdote ri-
tè baptizatus non debet iterū
baptizari, ita nec locus semel
Deo dicatus, iterum consecra-
ri. Planè^b si de Ecclesiarum, vel
altarium consecratione dubite-
tur, nec de ea, aut scriptura ap-
pareat, aut testes existant, sine
vlla dubitatione erūt consecrā-
da. Nec talis trepidatio itera-
tionem facit: quia iteratum di-
ci non potest, quod semel esse
factum, ignoratur.

Ecclesia polluta debet reconciliari. h. d.

e *can. ecclesiis*
semel. uers.
nisi. de con
secre. dist. 1.
cap. propo-
suisti. cap.
consulisti.
cap. fin.
ext. de con-
secre. ecclesi. Sed si Ecclesia, aut^c ab igne
exusta, aut fusione sanguinis,
vel seminis, vel excommunica-
ti humatione polluta fuerit, e-
tiam si semel antea consecrata
appareat, nihilo minùs diligen-
tissimè expurgata, iteratò con-
secranda, vel reconcilianda e-
rit.

Propter detrimentum altaris, ipsum altare,
non Ecclesia est iterum consecranda. h. d.

d *cap. 1. ext.*
de conse. ec-
cle. uel alt. De eo dubitari contigit, si al-
tare motum fuerit^d, aut lapis su-
perpositus, qui sigillum conti-
net, contractus, aut diminutus,
an Ecclesia debeat iterum con-
secrari? Et responsum est, ob id
Ecclesiæ non esse consecratio-
nem iterandam, sed ipsum solū
altare denuò consecrandum.

Quibuscumque diebus potest Ecclesia con-

secrari, sed solū ab episcopis, qui ea quæ sunt
iurisdictionis, possunt demandare inferioribus,
secus quæ sunt ordinis. h. d.

Confici^e autem poterit Ec-
clesiarum, Altariumque conse-
cratio quibuscumque diebus, tã
Dominicis, quàm priuatis, sed
non à quocumque. Licet^f enim
aqua per Episcopum benedi-
cta, per alium Episcopum, qui
aquæ benedictionem non im-
penderit, Ecclesia reconciliari
possit, idem tamen per sacerdo-
tes simplices fieri non poterit:
quia ea quidem quæ iurisdic-
tio nis sunt, etiam inferioribus E-
piscopus demãdare potest: sed
quæ ordinis sunt, inferioris gra-
dus clericis committere non
potest.

Non debet consecrari ecclesia, ubi sepulta
sunt corpora infidelium, nisi seruata forma hu-
ius §. h. d.

Illud etiam animaduertere
consecrantem oportebit, ne ba-
silicam^g, in qua infidelium se-
pulta sunt cadauera, sanctificet.
Sed si consecrationi apta vide-
bitur, euulsis inde corporibus,
& rasis parietibus & tignis, cō-
secrari poterit.

Festa dedicationum ecclesiarum debent ce-
lebrari. h. d.

Solennitates^h quoque dedi-
cationum ipsarum Ecclesiarum
per singulos annos erunt cele-
brande, ipso Domino exemplū
dante, qui dum ad festum de-

cap. 2. extr.
d. tit.

capit. aqua
per. cap. 9.
extr. de con
secre. eccle.

can. ecclesiã
in qua. &
can. seq. de
consecra. di
stin. 1.

h *can. solenni*
tates. de cō
secre. dist. 1.

dicationis templi celebrandum cum reliquis populis accessit, omnibus idem faciendi formam tribuit.

Reparatio Ecclesie pertinet ad possessionem beneficii, & Episcopus debet de sua tertiam contribuere. h. d.

a cap. 1. et ca. de his. extr. de eccl. ædifican.
Hæc de ædificandis & consuecrandis Ecclesijs, vel altaribus delibasse sufficiat: nam si reparanda sint, vel emendanda, id oneris procul dubio ad eum, qui Ecclesiasticum possidet beneficium, pertinebit. Sed & Episcopus tertiam partem sibi obtingentem impendere debet. Nunc de Ecclesiarum vnionibus, paucis despiciamus.

DE VNIONIBVS

Ecclesiarum,

TITVLVS XIX.

Quid sit unio, & quotuplex. h. d.

Vnio nihil aliud est, quam duarum pluriūve Ecclesiarum facta connexio: dicta ab vniendo, ex eo quod plures Ecclesie in vnum coniungantur. Vnionum autem duæ sunt species: aut enim perpetuæ sunt, aut temporales. Perpetuæ sunt, quæ fiunt, vt sine præfinitione temporis perdurēt. Temporales sunt, quæ ad certum tempus, putà, ad alicuius vitam, instituuntur.

Causæ uniendi sunt, necessitas, & utilitas. h. d.

Velut ergo ex causa vna Ecclesia, vel Episcopatus in plures

diuidi permittitur, sic etiam rebus suadetibus plures Ecclesie in vnam coniungi possunt. Causæ verò vnionum sunt, aut *b* vrgens necessitas, aut euidens utilitas. Necessitas, veluti cum duæ Ecclesie adeo sunt pauperes, vt impossibile sit earum proventus ad victum duorum sacerdotum sufficere: aut, si altera hostium *d* immanitate desolata sit. Utilitas, vt cum locorum oportunitas id exposcit, vel temporis qualitas: puta, quia in loco nunc Christianorum dicatur imminutus numerus: aut, quia ob fructuum tenuitatem non perinde idonei sacerdotes ad beneficium procurandum inueniantur. His igitur casibus, ne quid detrimenti diuini cultus & animarum cura patiatur, debet plura beneficia, vel Ecclesie in vnum coniungi.

Sicut vnire Episcopatus pertinet ad Romanum Pontificem, sic minores Ecclesias ad Episcopum cui subsunt, inferiores uero non possunt vnire. h. d.

Non tamen omnibus passim quascunq; Ecclesias vniendi potestas indistinctè permittitur, sed certis duntaxat seruatis regulis. Et quidē *f*, sicut vnire Episcopatus, atque potestati alienæ subijcere ad summum Pontificem pertinere noscitur, sic ad Episcopum spectat Ecclesiarum suæ diocesis unio atque subiectio. Ab Episcopo itaque inferiores vniendi

b cap. expostuisti. §. si euides. extr. de præben.

c cap. eam te. ext. de æta. & qual. in fin. et cano. unio. 10. q. 3.

d can. postquam hostilis. 15. q. 1.

e can. et temporis. 16. q. 1.

f cap. sicut vnire. extra. de excess. præl.